

Prof. MUDr. Pavel Barták, CSc. (9. 9. 1927 – 4. 2. 2013)

Motto: „Pane profesore, budete bohatý člověk.“

S panem profesorem Bartákem jsme na začátku 90. let minulého století cestovali po Evropě i po jiných kontinentech dost často. Mezi zahraničními kolegy byl Pavel Barták znám na jedné straně jako člověk, který se nebál zdůraznit, že pochází ze socialismem zblázněné středoevropské země a že nemá peněz na rozhazování, a na druhé straně při různých příležitostech, které byly velmi časté, upozorňoval na to, že je starší člověk a že není jisté, jestli se ještě dožije příštího roku. Na jednom z kongresů v americkém Chicagu jsme se setkali s německým kolegou, původem Maďarem, který se jmenoval Fodor. Ten, když opakovaně během rozhovoru zaslechl, že pan profesor, očividně ve velmi dobré fyzické i psychické kondici, stále připouští možnost blížící se smrti, přispěl radou na zbohatnutí. „Pane profesore“, říkal, „já vám teď poradím, jak se rychle stanete bohatým člověkem. Kupte si kasičku a jakmile zase někdy příště připustíte, že byste mohl brzo umřít, hodíte do kasičky jeden dolar. A jak vás tak poslouchám, bude z vás brzo velmi bohatý člověk.“

Kdykoliv jsme pak spolu po návratu z Ameriky hovořili, vždycky se našla alespoň jedna příležitost, kdy jsem mu mohl říct: „Pavle, tohle je jasnej dolar“. Stejně tak byl za dolar, ale klidně mohl být i za dva, jeho nápad, poslat mi kolem roku 1995 svůj kvalitně vypracovaný nekrolog, abych s ním neměl práci, až přijde „ta vhodná chvíle“. Tak jsme se s těmi dolary bavili celých posledních 20 let, naposledy ještě letos v lednu. Byla to už taková naše společná rutina, a ani mne a určitě ani Pavla napadlo, že tentokrát je to opravdu naposledy.

Prof. MUDr. Pavel Barták, CSc., dermatovenerolog, bývalý vedoucí Dermatovenerologické katedry IPVZ a přednosta Dermatovenerologické kliniky 2. lékařské fakulty Karlovy univerzity v Praze, vědecký pracovník Centra elektronové mikroskopie Státního zdravotního ústavu a profesor Dermatovenerologické kliniky 3. lékařské fakulty Karlovy univerzity v Praze zemřel 4. února 2013 ve věku 85 let.

Narodil se v roce 1927 v Praze, kde po absolvování reálného gymnázia a fakulty všeobecného lékařství Karlovy univerzity v Praze nastoupil jako sekundář na 1. zubní kliniku profesora Kostečky. Současně po večerech chodil na patologickou anatomii docenta Stolze ve vinohradské nemocnici, kde ho asistent dr. Jiříčka naučil patohistologii. Na zubní klinice tyto zkušenosti uplatnil při zakládání histologické sbírky.

V roce 1952 byl povolán do základní vojenské služby a po jejím skončení pracoval do roku 1958 jako asistent profesora MUDr. Fingerlanda v patologicko-anatomickém ústavu Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové a po atestaci jako klinický patolog přešel na dermatovenerologickou kliniku profesora MUDr. B. Janouška. K práci u profesora Fingerlanda totiž patřilo i odečítání biopsií, mimo jiné také pro dermatovenerologickou kliniku. Tam později ve sklepě vybudoval histologickou laboratoř. Musel se naučit dermatologii a nakonec ke své atestaci z patologie přidal také první a druhou atestaci z dermatovenerologie. Tak pronikl mezi dermatology a ve třiašedesátém roce přešel na dermatovenerologickou kliniku Lékařské fakulty hygienické UK a Fakultní nemocnice na Vinohradech v Praze 10. V tomto období vedle řady menších publikací a zpráv publikoval dvě, které byly oceněny i ve světě. Byla to kandidátská práce Erythema nodosum a habilitační práce o kožních vaskulitidách. Pracoval jako asistent, v roce 1968 se habilitoval, a stal se tak nejmladším docentem v republice. Od roku 1969 vykonával funkci zastupujícího přednosta dermatovenerologické kliniky LFH UK v Praze 10.

Angličtí kolegové za ním přišli s nabídkou stáže v londýnském St. John's Hospital. Pozval ho přednosta kliniky profesor Calnan. V květnu 1967 pak odjel do Anglie, ale po půl roce se musel vrátit, protože mu umíral otec. V roce 1968 opět odjel do Londýna i s rodinou, ale po dlouhých úvahách se na podzim 1969 vrátili domů.

Při politických prověrkách v roce 1971 byl prof. Barták propuštěn z fakulty a bylo mu zakázáno vyučovat, publikovat a vědecky pracovat. V letech 1971–1979 směl pracovat pouze jako ambulantní dermatovenerolog na periferii Prahy.

V roce 1979 si ho vyžádal profesor MUDr. J. Konopík, vedoucí Laboratoře pro výzkum metabolismu kůže, aby pro něho zpracoval vědeckou studii o účinku ultracentrifugace na kožní struktury. Začal u něj s kolegy imunologický výzkum, který byl pokračováním práce z Anglie. Zkoumali Langerhansovy buňky a celulární imunitu vůbec.

Za čtyři roky výzkum úspěšně dokončil a byl z laboratoře propuštěn. Nastoupil na Ústav hematologie, kde ho zařadili jako morfologa s tím, že se naučí hematologii a bude mít na starosti referenční laboratoř pro celou republiku. V té době mu těžce onemocněla matka, o kterou

se musel starat a pak začal umírat i jeho syn. V té době se proto rozhodl opět odejít na obvod. Paralelně ale pokračoval ve vědecké práci na elektronovém mikroskopu.

V roce 1990 stal vedoucím Katedry dermatovenerologie IPVZ a přednostou dermatovenerologické kliniky 2. LF UK. V roce 1993 byl jmenován profesorem pro obor dermatovenerologie. V roce 1995 odešel do důchodu, ale pokračoval dále ve vědecké práci v elektronmikroskopické laboratoři SZÚ i na Dermatovenerologické klinice 3. LF UK jako učitel a přísný, ale spravedlivý examinátor.

Až do své smrti byl členem redakčních rad několika časopisů včetně nejstaršího českého odborného periodika Časopisu lékařů českých, publikoval ve vědeckých časopisech doma i v zahraničí a psal odborné statě do denního tisku. Je autorem zhruba 500 přednášek, má přes 200 českých i zahraničních publikací. V posledních třech letech byl trvale upoután na lůžko, ale po celou dobu,

a dokonce ještě den před skonek intenzivně pracoval z domova. Nikdy ho neopustil smysl pro humor. Když jsem mu před necelým rokem posílal e-mailem k nahlédnutí článek, který jsem o něm napsal do Časopisu lékařů českých k jeho 85. narozeninám, obratem mi poděkoval a nezapomněl mi slíbit, že on také něco zase napíše o mně, až mi bude 85 let.

Zemřel doma ve spánku v noci na 4. února 2013. Poslední rozloučení s ním se konalo ve středu 13. února 2013 ve 14 hodin ve Velké obřadní síni krematoria v Praze 10.

*Za žáky a spolupracovníky
prof. MUDr. Petr Arenberger, DrSc, MBA
přednosta Dermatovenerologické kliniky
3. LF UK a FNKV Praha 10
a předseda České dermatovenerologické společnosti
ČLS JEP*